

Fiskeridirektoratet

Veileder for søknad om forskningstillatelse

Revidert 2023

ViBaa, SaLek, JoVaz, AnSag, CaMyr, LeLot

Innhold

1.	Om veilederen	2
2.	Formålet med ordningen.....	2
3.	Rammevilkår.....	2
4.	Hvem kan søke?	3
5.	Fiskeridirektoratets vurderinger	3
6.	Varighet av forskningstillatelser	4
7.	Ansvar for fisk i forskningstillatelser.....	4
8.	Krav til søknad om forskningstillatelser	5
8.1.	Søknadsskjema	5
8.2.	Saksbehandlingsgebyr	6
8.3.	Prosjektbeskrivelse	6
8.4.	Eierstruktur for søkerselskap.....	7
8.5.	Dokumentasjon av kompetanse	7
8.5.1.	Særlige krav til signerte forpliktende avtaler	8
8.5.2.	Avtale med faglig ansvarlig.....	8
8.5.3.	Avtaler med andre parter.....	8
8.6.	Dokumentert finansieringsplan.....	8
9.	Andre hensyn	9
10.	Endring av forutsetning for tillatelser	9
11.	Forlengelse av tillatelse	9
12.	Søknadsprosessen	9
13.	Sjekkliste	10
14.	Rapportering.....	10

1. Om veilederen

Veilederen beskriver formålet med ordningen med forskningstillatelse, hva søknaden skal inneholde (oppbygging) og plikter som følger med slike tillatelse.

Veilederen er ment for å utdype kravene i lovverket.

2. Formålet med ordningen

Forskrift om tillatelse til akvakultur for laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskriften) kapittel 6 åpner for å tildele tillatelse til akvakultur av matfisk i sjø og ferskvann til særlige formål, blant annet til forskningsformål.

Formålet med forskningstillatelse fremgår av laksetildelingsforskriften § 6-1 første ledd. Slike tillatelse skal bidra til å utvikle kunnskap som kommer akvakulturnæringen til gode. Dette kan blant annet være kunnskap om nye metoder, ernæring, nye driftsformer og ny teknologi innen akvakultur av laksefisk i sjø. Dette omfatter ikke prosjekter som omhandler optimalisering, videreutvikling og forbedring av eksisterende driftsformer, teknologi og ernæring. Forventede resultater fra forskningen skal styrke utviklingen av næringen og bidra til økt forståelse av fiskens biologi, helse og velferd.

Forskingstillatelse er ikke ment å fritta næringsaktører for enhver form for risiko forbundet med forskning. Havbruksnæringen bør, av hensyn til egen utvikling og konkurransekraft, prioritere å bidra til å videreutvikle næringen gjennom å delta i forskningsprosjekter, selv om det kan innebære for eksempel forhøyet biologisk og økonomisk risiko på kort sikt.

Kommersiell produksjon av matfisk utgjør en vesentlig risiko for tap av fisk. For at forskningstillatelse skal kunne tildeles, må forskningen innebære en økt risiko for fisken *utover* den risiko som følger med kommersiell produksjon av matfisk.

Forsøkene presentert i søknaden skal dimensjoneres ut fra vitenskapelig behov. Eventuell matfiskproduksjon fra slike tillatelse er å anse som en sideeffekt ved forskningen. Ved avgrensning av tillatelse til akvakultur av matfisk til forskningsformål tas det ikke hensyn til innehavers behov for økonomisk utbytte som følge av salg av matfisk produsert i tillatelsen, jf. laksetildelingsforskriften § 6-14.

3. Rammevilkår

Forskingstillatelse kan bare gis til akvakultur av matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø.

Annen produksjon, som for eksempel stamfisk, settefisk, akvakultur av matfisk på land, akvakultur av marine arter, skalldyr og vannlevende planter er ikke omfattet av ordningen med forskningstillatelser.

Forskningstillatelser er heller ikke omfattet av forskrift om produksjonsområder for akvakultur av matfisk i sjø av laks, ørret og regnbueørret (produksjonsområde forskriften). Det innebærer at forskningstillatelser, i likhet med øvrige tillatelser til særlige formål, kan tildeles uavhengig av produksjonsområde.

4. Hvem kan søke?

Ordningen er primært forbeholdt universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner på universitets-/høgskolenivå, som utfra sitt samfunnsoppdrag har forskning og formidling innen akvakultur som et formål.

Annen privat eller offentlig institusjon kan også søke om forskningstillatelser. I slike tilfeller skal det fremlegges inngått(e) forpliktende avtale(r) med ekstern(e) forskningsinstitusjon(er) på universitets-/høgskolenivå innenfor akvakultur som påtar seg det faglige ansvaret for forskningen i den omsøkte tillatelsen.

5. Fiskeridirektoratets vurderinger

Fiskeridirektoratet *kan* gi tillatelse til akvakultur av matfisk til forskningsformål etter en faglig og konkret behovsvurdering, jf. laksetildelingsforskriften § 6-4 første ledd.

Søknader om forskningstillatelser blir vurdert utfra den informasjon om prosjektet, om søker og om forpliktende avtaler om forskningssamarbeid som er presentert i søknaden. Dette innebærer blant annet:

- Om søknaden beskriver en problemstilling som er relevant med hensyn til de utfordringene næringen står ovenfor.
- Om søknaden beskriver en løsning som er tilstrekkelig original i forhold til andre forsøk som blir gjennomført eller har vært gjort tidligere.
- I hvilken grad prosjektet vil kunne gi ny kunnskap som vil bidra til å løse utfordringene som er beskrevet i søknaden.
- Om prosjektet er kommet tilstrekkelig langt i sin utvikling til at det er modent for utprøving i den omsøkte skalaen.

- I hvilken grad søker har sannsynliggjort at risikoavlastning for laksefisken i form av forskningsbiomasse er nødvendig utfra en vitenskapelig begrunnelse for å kunne gi svar på de spørsmål og utfordringer som ligger i prosjektet.
- Om søkers behov for antall tonn omsøkt forskningsbiomasse er faglig begrunnet.
- Om søker har gitt en adekvat faglig begrunnelse for varighet av forsøkene.
- Om mål, eventuelle delmål og hypoteser for prosjektet er definert og om forsøkene er konkret beskrevet.
- Om forsøkene kan innebære en forhøyet risiko for redusert tilvekst, nedsatt helse og velferd hos fisk, utover det som er alminnelig for fisk i kommersielle tillatelser.
- Om søkers egen faglige kompetanse og om dokumentert eksternt fagmiljø er tilstrekkelig for å dekke det praktiske og vitenskapelige behovet som anses nødvendig for å gjennomføre forsvarlige forsøk.
- Om presenterte samarbeidsavtaler som er inngått med eksterne forskningsmiljøer er tilstrekkelig forpliktende og tydelige med hensyn til den kompetansen de skal bidra med. Om avtalene viser hvilke ansvar disse har påtatt seg og hvilke konkrete oppgaver avtalene omfatter.
- Om biologisk forskningskompetanse er ivaretatt i prosjektet.
- Ved søknader om forlengelse av forskningstillatelser vil Fiskeridirektoratet i tillegg legge vekt på tidligere resultatrapporteringer.

6. Varighet av forskningstillatelser

Forskningstillatelser kan gis for inntil 15 år av gangen, jf. laksetildelingsforskriften § 6-4 første ledd. Varigheten fastsettes av Fiskeridirektoratet etter en konkret faglig behovsvurdering.

7. Ansvar for fisk i forskningstillatelser

Innehaver av tillatelsen skal ha full råderett over fisken. Dette innebærer at den som innehar tillatelsen skal *eie* og ha den fulle reelle kontroll og myndighet over produksjonen av fisk i anlegget og driften av tillatelsen for øvrig.

Myndighetene forholder seg til innehaver av tillatelsen i alle forhold som knytter seg til etablering, drift og avvikling av tillatelsen. Dette gjelder også tilsyn og reaksjoner ved eventuelle overtredelser.

Utleie av tillatelser er *ikke* tillatt, jf. akvakulturloven § 19 tredje ledd.

Innehaveren av en forskningstillatelse kan leie inn røktertjenester, anlegg og utstyr i tilknytning til driften av tillatelsen. Tjenesteleverandører kan bli holdt ansvarlig for overtredelser. Dette fritar likevel ikke innehaver av tillatelsen for ansvar for fisken i anlegget og driften av tillatelsen for øvrig.

8. Krav til søknad om forskningstillatelser

8.1. Søknadsskjema

Søknad om forskningstillatelse skal sendes til Fiskeridirektoratet på fastsatt skjema, jf. laksetildelings-forskriften § 6-3. Se også veileder til søknadsskjema. Søker er selv ansvarlig for å sende en komplett søknad. Fiskeridirektoratet kan sende ufullstendige søknader i retur.

Søker skal spesifisere hvilke lokaliteter som skal anvendes til omsøkte tillatelser med navn og lokalisering i skjemaet.

*Samlokalisering*¹ av forskningstillatelser med tillatelser til produksjon av matfisk kan tillates *etter søknad*. Det er ikke tilstrekkelig å gi melding om samlokalisering for tillatelse til akvakultur av matfisk til særlige formål, jf. laksetildelingsforskriften § 8-10, fjerde ledd. Forskningstillatelser kan imidlertid ikke drives i *samdrift* med andre tillatelser, jf. akvakulturdriftsforskriften § 49 første ledd.

Endringer knyttet til lokalisering eller anvendelse av flere lokaliteter enn opprinnelig omsøkt, er søknadspiktig. Innehaver skal begrunne behovet for endringer knyttet til lokalisering og sende søknad til fylkeskommunen. Inngåtte samarbeidsavtaler som omfatter bruk av lokaliteten(e) samt annen relevante dokumentasjon skal vedlegges. Fylkeskommunen skal sende søknaden til Fiskeridirektoratet ved Seksjon for akvakulturtildelelse, til 1. trinnsbehandling, som vurderer hvorvidt lokaliteten er i samsvar med tilsagnet.

---

¹ Dette gjelder alle typer særtillatelser. Det kreves godkjenning fra Fiskeridirektoratets Seksjon for akvakulturtildelelse i slike tilfeller

8.2. Saksbehandlingsgebyr

Søker skal betale saksbehandlingsgebyr på kr. 26 400 pr. omsøkte tillatelse (inntil 780 tonn MTB). For klarering av flere lokaliteter utover én, skal det i tillegg betales kr. 26 400 pr. lokalitet. Beløpet skal være betalt og dokumentert ved innsending av søknaden. Dersom det for eksempel søkes om tre tillatelser i samlokalisering på tre eller færre lokaliteter, skal det betales kr. 79 200 (3 * kr. 26 400) i saksbehandlingsgebyr. Dersom det søkes om tre tillatelser i samlokalisering på fire lokaliteter, skal det betales kr. 105 600 (4 * kr. 26 400) i saksbehandlingsgebyr.

Søknaden vil ikke bli behandlet dersom korrekt gebyr ikke er innbetalt. Se forskrift om gebyr og avgift i forbindelse med akvakulturvirksomhet.

8.3. Prosjektbeskrivelse

Søknad om forskningstillatelser skal beskrive et konkret og detaljert prosjekt med angivelse av omfang og varighet.

Prosjektbeskrivelsen skal utarbeides av universitet-/høgskole eller forskningsinstitusjon på universitets-/høgskolenivå som har påtatt seg det faglige ansvaret i omsøkte tillatelser, jf. punkt 4 i veilederen.

Beskrivelsen skal blant annet omfatte følgende punkter:

- Relevante problemstillinger og utfordringer næringen står ovenfor.
- Hvordan prosjektet vil løse utfordringene som er beskrevet i søknaden, og hvilke vesentlige fordeler og langsiktige effekter resultatene fra forskningen vil kunne ha.
- Begrunnelse for forskningsbehovet.
- Vitenskapelig begrunnelse for biomassebehov og varighet for forsøkene.
- Hvordan det omsøkte prosjektet/konseptet skiller seg fra eksisterende eller pågående forskning.
- Dokumentasjon for gjennomføring og resultater fra pilotforsøk som støtter opp under prosjektets hypotese(r) skal vedlegges med søknaden.

- Hovedmål, delmål, hypotese(r), metode og gjennomføring (forsøksdesign).
- Forsøkene skal være spesifiserte og angi hvilke mål søkeren har for det enkelte delforsøk. Dette innebærer blant annet informasjon om antall enheter for både test- og kontrollfisk, antall individer og fiskens vekt for hver enhet ved start og slutt, varighet for forsøkene, med mer.
- Søknaden skal i tillegg gi detaljer om forsøkene for ulike testgrupper. Denne informasjonen er et moment i vurdering av biomassebehovet.
- Fiskeridirektoratet presiserer at omsøkt forskningsbiomasse ikke kan omfatte kontroll-/referansegrupper. Produksjon av fisk i slike grupper innebærer ikke tilstrekkelig forhøyet biologisk og økonomisk risiko utover det som er alminnelig for kommersiell matfiskproduksjon i sjø. Kontroll-/referansefisk skal inngå i ordinære matfisktillatelser og søker skal oppgi hvilke tillatelser som vil bli benyttet til dette.
- Risiko forbundet med gjennomføring av forsøkene.
- Redegjørelse for utsett og biomasseutvikling av fisk som skal inngå i forsøkene.
- Oversikten må fremstilles i form av tabeller som viser planene for biomasseutviklingen i omsøkte tillatelser, for forsøkene hver for seg og samlet (biomassetabell). Planlagt årlig produksjon av slaktefisk skal oppgis.
- Dersom det omsøkte prosjektet/konseptet omfatter teknisk utstyr eller installasjoner skal søker dokumentere at kravene i forskrift om krav til teknisk standard for flytende akvakulturanlegg (NYTEK-23 forskriften) er oppfylte. Dette inkluderer eksempelvis krav om produktsertifisering, samt krav til anlegget i sin helhet. Se NYTEK-23 forskriften.

8.4. Eierstruktur for søkerselskap

Søker skal gjøre rede for selskapets eierstruktur.

8.5. Dokumentasjon av kompetanse

Vitenskapelig ansvarlig for forskningstillatelsen må representere et relevant faglig kompetansemiljø på universitets-/ høyskolenivå, jf. laksetildelingsforskriften § 6-5 og akvakulturdriftsforskriften § 6.

Det følger av laksetildelingsforskriften § 6-5 første ledd at søker skal dokumentere

hvordan virksomheten vil ivareta den nødvendige faglige kompetansen.

Etter Fiskeridirektoratets praksis innebærer dette at søker skal fremlegge dokumentasjon med hensyn til den faglig ansvarliges kompetanseområde, praktiske erfaring og vitenskapelige produksjon.

Dersom søker selv ikke er et universitet, en høyskole eller forskningsinstitusjon på universitets-/høgskolenivå, stiller Fiskeridirektoratet krav om at det må inngås og dokumenteres signerte forpliktende avtaler med eksterne forskningsmiljøer på universitets-/høgskolenivå.

Søker skal i tillegg dokumentere sin egen kompetanse og eventuell annen relevant kompetanse tilknyttet det omsøkte prosjektet.

8.5.1. Særlige krav til signerte forpliktende avtaler

Det skal foreligge *forpliktende* avtaler mellom søker og alle partene som skal delta i prosjektet. Avtalene skal være oppdaterte og signerte av alle involverte parter ved innsending av søknaden.

8.5.2. Avtale med faglig ansvarlig

Avtalen skal inneholde beskrivelse av forskningsmiljøenes relevante fagkompetanse, og konkrete rolle med hensyn til ansvar for planlegging, gjennomføring og evaluering av forsøkene i tillatelsen.

Avtalen skal også omfatte en beskrivelse av de konkrete oppgavene de ulike partene i prosjektet har påtatt seg. Fiskeridirektoratet forutsetter at forskningsinstitusjonen(e) påtar seg det faglige ansvaret for *all* forskning i den omsøkte tillatelsen.

8.5.3. Avtaler med andre parter

Avtalen skal inneholde en beskrivelse av partens rolle og bidrag i prosjektet.

8.6. Dokumentert finansieringsplan

Søker skal presentere en finansieringsplan som viser at forsøket lar seg gjennomføre. Denne bør bestå av opplysninger om egenkapital, lån, tilskudd/stipend, organisering og ledelse, samt regnskapsføring og revisjon.

9. Andre hensyn

Ved behandling av søknader om forskningstillatelser vurderer Fiskeridirektoratet søknaden etter akvakulturregelverket, det vil si akvakulturloven, laksetildelingsforskriften og annet regelverk innenfor Fiskeridirektoratets ansvarsområde.

Søker må i tillegg forholde seg til annet regelverk som kan være relevant for virksomheten. For eksempel er fisk som skal anvendes i forsøk omfattet av forskrift om bruk av dyr i forsøk, som forvaltes av Mattilsynet.

Forvaltningsspråket i Norge er norsk, og søknaden bør fortrinnsvis skrives på norsk for å unngå misforståelser.

10. Endring av forutsetning for tillatelser

Dersom forutsetninger for den tildelte tillatelsen forandrer seg, skal innehaver sende en søknad om godkjenning til Fiskeridirektoratet. Forskningstillatelsen skal drives i henhold til vedtaket og i henhold til forutsetninger i søknaden. Alle endringer krever forutgående godkjenning av Fiskeridirektoratet.

11. Forlengelse av tillatelse

Fiskeridirektoratet kan gi forlengelse av tillatelse til forskningsformål etter en faglig vurdering.

En søknad om forlengelse er å anse som en ny søknad. Søknaden skal omfatte opplysninger som beskrevet under punkt 5 i denne veilederen.

Søknad om forlengelse av forskningstillatelse bør være Fiskeridirektoratet i hende *minimum ett år* før tillatelsen løper ut.

Søker har ikke rettskrav på å få tildelt eller forlenget en forskningstillatelse. Søker bærer selv risikoen for at søknad om forlengelse ikke blir innvilget, med hensyn til utsett av ny fisk i påvente av søknadsbehandling.

12. Søknadsprosessen

Fiskeridirektoratet kontrollerer søknaden med vedlegg og sender bekreftelse på mottatt søknad. Søknadene fremmes for Fiskeridirektoratets faglige råd for forskningstillatelser (Rådet) i rådsmøter, jf. laksetildelingsforskriften § 6-13 første ledd. Søknadene blir tatt opp i den rekkefølgen de kommer inn.

Søker blir orientert om Rådets uttalelse og får anledning til å kommentere dette.

Rådet har ikke vedtakskompetanse. Uttalelsen fra Rådet legges sammen med annen relevant informasjon til grunn for Fiskeridirektoratets behandling av søknaden. Vedtak fattes av Fiskeridirektoratet.

Dersom Fiskeridirektoratet gir tilsagn om tillatelse, oversendes søknaden til fylkeskommunen for behandling etter laksetildelingsforskriftens kapittel 8 om klarering av lokalitet. Fylkeskommunen har koordinerende ansvar for innhenting av uttalelser og godkjenninger fra sektormyndigheter og kommune.

Dersom vilkårene for klarering av lokalitet er oppfylt, fatter fylkeskommunen vedtak om lokalitetsklarering og utsteder tillatelsesdokument, samt registrerer tillatelsen i Akvakulturregisteret. Det er først når tillatelsesdokumentet er utstedt og tillatelsen er registrert at innehaver har rett til drift. Det er en forutsetning at driften til enhver tid er i samsvar med vilkårene i tillatelsen og at akvakulturregelverket for øvrig blir fulgt.

13. Sjekkliste

Under følger en sjekkliste over relevante og nødvendige opplysninger som skal inkluderes i en søknad om forskningstillatelse. Listen er ikke uttømmende.

- Utfylt søknadsskjema med lokalitetsopplysninger
- Kvittering for betalt saksbehandlingsgebyr
- Prosjektbeskrivelse
- Eierstruktur for søkerselskap
- Dokumentasjon av kompetanse
- Dokumentert finansieringsplan
- Andre hensyn

14. Rapportering

Resultatene fra forskning gjennomført i tråd med tillatelsen skal rapporteres årlig, jf. akvakulturloven § 24 første ledd og skal være allment tilgjengelig. Resultatrapportering skal utføres på standardiserte skjema (rapporterings skjema) og sendes elektronisk til Fiskeridirektoratet *innen 15. februar* påfølgende år.

Vi viser til veileder om resultatrapportering for forskningstillatelser for mer informasjon om rapportering.